

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De legitimatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

perat, eamque haberet. Salyc. in d. auth. si quis. text. optimus sic intelligendus in cap. per tuas. qui filij sunt legitimi. Et preter ceteris hoc ipsum probat Luc. de Penna in l. 4. col. 4. §. de his qui sponte nunt. sub. lib. 10.

Tertio infero, prædictam legitimationem esse intelligendam, si mater esset honesta femina: alioqui non esset tunc hunc matrimonii consensum præsumere. Bartol. consil. 120. Bald. in l. 1. col. 2. C. quibus res iud. non nocet. Iaf. in dicit. l. neque professio. Gerard. singul. 70. contra Preposit. in dicit. capit. per tuas. Nec placet distinctio, quam in hac questione tradit Nicol. Boer. in dicit. num. 16. quia nullo iure probatur. Vnde subinfertur, mortua matre hanc legitimationem minime induci ex prædicta nominatione: quod Bartol. Bald. & ceteri passim fatentur: & est communis opinio, teste Nicol. Boer. aduersus Preposit. in d. c. per tuas.

Quarto, cum hic de presumptione tractetur, ad eam inducendam necessarium esse quidam existimant, & patrem nominare filium, atque profiteri suum esse suum, inquam, eo intellectu, quo apud Iurifconsultos sui heredes dicuntur in l. in suis. ff. de liber. & posthum. §. sui autem. Inst. de hered. qualitat. & differet. atque ita prædicta iura intellexit Bald. in c. annotat. de elect. & Iaf. in dicit. l. neque professio. 2. col. Sed hoc non video ad hanc legitimationem iure aliquo exigi, nec opinio opinionem istam esse recipiendam: siquidem in auct. ubi licet patri & auct. §. ad hoc vero. constat ex Nouel. Græco codice, 17. constit. satis esse, vt naturalis filius efficiatur legitimus, si pater proprium esse filium fateatur. Nec in Latina translatione dicitur, ius, ita est accipiendum, vt Bald. & Iaf. opinantur: quibus Regia. l. 7. tit. 1. §. part. 4. minime patrocinatur: imo nostram sententiam corroborat. Id enim tantum cauendum est, ne pater in hac professione filium naturalem appellet.

Quinto hinc elicitur, falsam esse pl. in dicit. c. per tuas. & quæ exigere videntur simul cum hac nominatione, eiusdem filii institutionem, ita vt heres à patre instituitur: hoc etenim necessarium non esse satis constat, sunt tamen qui hanc legitimationem admittant, si pater filios legitimos, & naturales non habeat, non alias. gloss. in dicit. cap. per tuas. & in dicit. auct. si quis. vbi Bartol. & idem in dispensatione 11. col. signa. Ioan. Andr. Anto. num. 15. & Anchar. in dicit. cap. per tuas. Iaf. in dicit. l. neque professio. 2. col. quorum opinio mihi admodum placet ex eo, quod præsumptionem iuris, non admodum decens sit in legitimorum, & naturalium præiudicium extendere, quibus etiam adiungendus est Hostiens. in summariis. qui filij sunt legitimi. §. final. ad finem. qui hoc idem asserit, licet contrarium teneat Jacob. de Bello visu in dicit. auct. ubi licet auct. & auct. §. ad hoc. Preposit. in dicit. c. per tuas. 7. col. Nicol. de Vbal. in tracta. de success. ab. intest. 6. specie. filiorum. 2. modo legitimi. Bald. in c. annotat. de elect. Ludouic. de Sard. de legit. fol. 8. col. 2. & Anton. de Vtrac. tract. legitimat. c. fin. colum. penultim. quorum autoritate vtrique pensata, non verebor primam Bartol. sententiam auctacter Communem asserere cum Nicol. Boer. decis. 240. numer. 18.

Secundo principaliter, & filius naturalis eius consensu à patre curiæ principis oblati, fit legitimus ipsi offerenti, etiam si legitimus, & naturales filios habeat ipse pater. l. 3. C. de natur. liber. & in auct. quibus modis natural. efficiant. §. 1. 2. & 3. Regia. l. 5. tit. 15. par. 3. atque idem erit, si mortuo patre ipse filius non exstantibus legitimis, & naturalibus, se ipsum curiæ offerat. gloss. in d. c. per tuas. & notatur in d. l. 5. & in auct. paulo ante citata tradunt etiam Preposit. in d. c. per tuas. & in c. per venerabilem. §. quod autem. qui filij sunt legit. col. 7. Anto. Rosel. de legitimat. c. fina. Ludouic. à Sardis in eo. tract. fol. 16. Nicol. de Vbal. de success. ab. intest. 6. specie. 5. modo legitimi. addens, hunc filium ex oblatione ista, vtunque facta. admittendum esse ad bona illa, quæ existunt intra territorium, ac iurisdictionem principis, cuius curiæ facta fuit oblatio: non ad alia bona. sensit idem Angel. consil. 350. nu. 7. Hec tamen legitimitas ab usu recessit: vt idem Angel. asserit consil. 17. & auct. quib. mod. natur. esse. sui. §. quod vero. Preposit. in d. col. 7. Anto. Rosel. & Ludouic. à Sard. in præcitatis locis. Quo fit, vt nec illa legitimitas admittenda sit, quam per oblationem curiæ celestis, id est, religioni, facta, à iure concedi voluit Guliel. Cuneo in l. r. C. de sacrosanct. Eccles. ad exemplum huius legitimationis, quæ fit per oblationem curiæ principis secularis. idem Bald. in dicit. l. 1. in l. cione. col. 5. Felin. in cap. cum depui. de iud. 2. col. Iaf. in l. r. C. quando non per. par. 2. Alexan. Roman. & Arctin. 2. col. in l. necessarius. ff. de acquirit. hered. Anton. Rosel. in dicit. tract. in fine. Barbatius in cap. quia non de testam. 2. col. Roman. in auct. similiter. C. ad leg. Faloidi. 7. spe-

ciali. quæ quidem extensio, etsi frequentiori Doctor. iudicio probetur, iure tamen procedere nequit, quia oblati curiæ Cæsaris ideo legitimus fit, quod præsumatur legitimus ab ipso Cæsare effectus in primum illius ministerium, cui filius illegitimus additus est: quæ ratio non conuenit oblationi, quæ curiæ celestis fit. Faber in auct. ex complexu. C. de incestis nuptiis. & in lib. cum quis. & in auct. cum licet. C. de natura. lib. Floria. 3. par. tit. 1. cap. 67. §. 2. idem etiam præmittit Preposit. in cap. sama. 2. col. qui filij sunt legitimi. qua in re maxime dubitat Roderic. Zuares alleg. 25. secutus tandem religionis fauore opinionem Gulielmi.

His tandem omisis, ea, quæ ad praxim magis accedunt, explicemus. Crebro enim cõtingit, filios illegitimos principum rescripto legitimis effici. igitur hoc erit paulo exactiori diligentia tractandum.

§. OCTAVVS. De Legitimatione.

SVMARIA.

- 1 Legitimatus quid sit, & in quo differat à dispensatione. & numer. sequenti.
- 2 Legitimatus simpliciter ad omnia legitimatus censetur.
- 3 Legitimatus debetur legitima: atque ei competit ius dicendi testamentum in officiosum, vel nullum.
- 4 Legitimatus per dispensationem principis non succedit patri ab intestato, vt legitimus.
- 5 Dispensatio principis intelligenda est stricte, nec admittitur extra casum expressum.
- 6 Legitimatio interpretanda est late.
- 7 Legitimatus succedit patri, in eo quod pater ei reliquit.
- 8 Legitima legitimati potest grauari à patre: & num. 6.
- 9 Filius legitimam deducere potest ex hæcocommissio restituendo.
- 10 Si statutum vult filium contentam esse, vt vel quantitate ei à patre restitua, eamque excludit ab hereditate paterna, non potest pater eam in ea re grauare.
- 11 Quod in legitima locum succedit ex forma statuti non debet magis grauari quam legitima.
- 12 Statutum excludens filium à legitima secundum patriam voluntatem, est stricte interpretandum.
- 13 Legitimus an sit vere legitimus?
- 14 In statuti legitimatus venit appellatione legitimi, si per subsequens matrimonium legitimatur.
- 15 Legitimatus per rescriptum, an vere legitimus. & ibid. Benedicti Plumb. pulchra distinctio explicatur.
- 16 Legitimatus ex damnato cotu natorum magis dispensatio est, quam legitimitas.
- 17 Princeps an legitimare possit, qui iure prohibentur legitimari. & numer. sequenti, maxime 21.
- 18 Papa legitimare proprie non potest, qui de iure legitimari non possunt.
- 19 Legitima triplex, plenissima, plenior, minus plena, quæ potius dispensatio dicitur.
- 20 Papa legitimare potest in toto orbe etiam sibi non subditis.
- 21 Legitimatio prohibitor amittit legitimati, odiosa est, ideoque stricte interpretanda. & num. 23.
- 22 Legitimatus in quibus differat ab eo, cum quo princeps dispensauit.
- 23 Citatio successorum patris intestati non requiritur in legitimatione, secus est in dispensatione.
- 24 Legitimatus à Papa beneficia & sacerdotia obtinere potest.
- 25 Legitimandi potestas à principe concessa, an sit fauorabilis, vel odiosa.
- 26 Interpretatio in fauorabilibus late fieri potest.
- 27 Legitimandi potestatem à principe habens, indefinite, non potest etiam legitimare ad feudum.
- 28 Habens potestatem ex principe commissione legitimandi filios spurios, an possit filias legitimas efficere.
- 29 Masculorum appellatione in privilegiis, etiam femina comprehenduntur.
- 30 Is, qui potest spurios legitimare, poterit eum legitimum efficere, qui simul est adulterinus & incestus.
- 31 In odiosis non recedendum à propria verborum significatione.
- 32 In genere qualibet species includitur.
- 33 Habens à principe facultatem legitimandi adulterinos, item incestos filios, an possit legitimare eum, qui simul & incestus, & adulterinus sit?
- 34 In fauorabilibus sub simplicibus mixta intelligenda sunt.
- 35 Legitimandi potestas à principe alicui concessa, non extenditur ad dispensationem.
- 36 Dispensatio odiosa est, ideoque stricte interpretanda.
- 37 Legitimatus tanquam incestus, non censetur legitimatus, si tantum sit adulterinus.
- 38 Lex correctoria aut odiosa stricte est interpretanda.
- 39 Filius natus ex matrimonio contracto dispensatione Romani Pontificis, legitimus est omnino, etiam in foro Cæsaris.
- 40 Matrimonium dubium potest à Papa pronunciari legitimum.
- 41 Dispensatio, vt matrimonium iure canonico prohibente contractum sit legitimum, prolem susceptam ante approbationem legitimam reddat, si eius mentio principis facta fuerit.
- 42 Legitimatio an possit à principe concedi sibi non subditis?
- 43 Inst. dicitio voluntaria exercetur aliquando extra territorium.
- 44 Romanus Pontifex an possit aliquo casu legitimare etiam quoad temporalia subditum principis secularis?
- 45 Legitimare potest princeps sibi subiectos extra territorium.
- 46 Legitimare non potest princeps secularis quo ad ecclesiastica: sicut nec Papa quo ad temporalia.
- 47 Legitimatio à quo sit concedenda filio clerici, etiam in sacris constituti.

49 Rex an possit legitimare proprios filios?
50 Legitimandi potestas à principe concessa, non operatur, ut quis possit proprios filios legitimos efficere.

Legitimatio est, quædam natalium restitutio quæ absque coniugio natis, extra causam ingenuitatis conceditur. Nam sicuti libertinus, qui in eo statu, vel seruitutis natus fuit, à principe restituitur illis natalibus, in quibus initio homines omnes nascebantur ingenui, l. 2. ff. de natalib. restituitur, ita illegitime natus antiquæ ingenuitati, & naturæ, ex qua omnes legitimi nascuntur, restituitur per legitimatorem, tex. in authen. quib. modis natur. effici. sui. in princ. & in §. illud. tamen. Vnde à dispensatione legitimatio plurimum distat, eo quod dispensatio ad aliquem actum, vel certis quibusdam legibus aliquem legitimum efficiat: at legitimatio omnino legitimum quem constituit, vt explicat Anton. de But. in c. per venerabilem. qui filij sunt legitimi. n. 16. & ibi Abb. in gloss. 2. Paul. & Iaf. in l. sed si hac. §. patronum. ff. de in ius voc. idem Paul. conf. 30. d. 1. Alex. conf. 30. lib. 4. & conf. vlt. libr. 5. idem Paul. in l. falsa demonstratio. §. 1. ff. de condit. & demonstr. & in rubric. C. de iur. auct. anul. optime Iafon in conf. 40. colum. 2. lib. 3. Corn. conf. 9. q. 4. volu. Fortun. in l. Gallus. §. si tam. ff. de liber. & posthum. colum. 130. dicens legitimatum, etiam simpliciter, quod ad omnia legitimum ceteri: eum vero, qui ex dispensatione est effectus legitimus, ad expressum actum tantum legitimum iudicari. Dicebat autem Dec. conf. 259. final. colum. legitimatorem esse, non dispensationem, si princeps aliquem efficiat legitimum ad honores, successiones testamentarias, legitimamque, & ad omnia alia adiciens vt patri succedat in eo, quod patri placuerit. idem notat Curt Sen. conf. 73. ver. sed præmissis. colum. 5. & Socin. conf. 246. colum. 3. in 2. volum. & Alciat. lib. 3. parerg. c. 4. idem late notat Paril. conf. 7. vol. 2. numer. 17. rursus idem Dec. in l. partum numer. 15. C. de collat. Ludouic. Gozadin. in conf. 6. numer. 63. & 67. Iaf. in conf. 162. lib. 1. Carol. Ruin. conf. 75. lib. 3. numer. 10. pro quibus est optimus tex. in l. cæi adoptiuus. §. sed ne articulum. C. de adoptio. quem in hac specie adducit Emanuel à Costa Lusitanus in d. §. & quid si tantum. 2. par. numer. 152. quia secundum eos non est de essentia filiationis legitima ipsa successio in bonis parentum: quamuis ex Corn. in d. conf. 9. colum. fina. contrarium notari possit, & ab alijs, quos ipse citat. & post eum Carol. Molin. in Alexan. conf. vlt. lib. 5.

3 Hinc efficitur, vt iure optimo legitimato simpliciter, debita sit legitima pars in bonis parentum, eique competat ius dicendi testamentum nullum, vel inofficiosum: secuti legitime probat text. in authen. quib. mod. natural. effici. legitim. §. igitur. optimus text. in §. 2. Institui. de hered. que ab intesta. deferunt notat Iafon. in rubric. ff. de liber. & posthum. 2. colum. Ioann. Cirier. lib. 1. de primogenit. quæst. 13. Iafon. And. Tiraq. in l. si vnquam. C. de reuoc. donat. in verbo. suscepit. numer. 64. non ita dicendum erit in eo, qui dispensatione effectus legitimus. Is enim, si legitimus efficiatur, vt patri in certa portione bonorum succedat, vel ex eo pacto, quo pater voluerit eum succedere: non succedit patri intestato, vt legitimus: secundum Iafon. in d. 2. colum. numer. 5. & rursus numer. 14. & 18. qui hoc ipsum plane probat, vbi de dispensatione, non de legitimatone tractatur: quasi velit idem Iafon. posse contingere, quod filius alicuius per dispensationem tantum efficiatur legitimus, vt patri succedat certa in specie, nempe in eo, quod patri placuerit: nec tamen fiat legitimus in vniuersum quo ad honores, dignitates, successiones legitimas, & testamentarias, quo casu hic filius non succedit patri intestato, vt idem Iafon. sensit in dict. rubric. numer. 18. & probatur ex eo, quod dispensatio striete intelligenda est, nec admitti debeat extra casum in expressum. Sed si quis legitimus efficiatur à principe ab honores, dignitates, successiones legitimas, & testamentarias, natalibusque restituitur, ita tamen, vt patri succedat in ea parte, quam ei pater relinquere voluerit: dubium est, an patri succedat intestato? Nã Iaf. in dict. conf. 162. libr. 1. sensit, huic filio legitimam deberi, nisi pater contrarium disposuerit, tunc enim non succederet contra voluntatem patris: quod magis receptum est: & tradit Roderic. Zuare. in l. quoniam in prioribus. C. de inofficio. testamen. super. l. Regia limit. 12. & Alciat. in rubric. ff. de liber. & posthum. numer. 17. sed & Iafon. ibi numer. 16. & 17. cui assentit idem Alciat. censet sufficere tacitam voluntatem patris, quæ à lege præsumitur. l. conficiuntur. ff. de iure codic. l. si quis cum nullum. eod. tit. huic opinioni accedit, quod hæc legitimatio propria, & vera est, non dispensatio: & ideo tantum ius successions paternæ restringi-

tur ad eius voluntatem expressam, vel tacitam: quia legitimatio non est striete interpretanda. Atque ita hæc opinio benignior est. Quod si dixeris hæc clausulam eum sensum habere, vt hic filius patri non succedat intestato, non verborum hæc subintellectam legitimatorem limitationem ad eundem modum interpretari, iuxta quem accipienda est clausula illa: Sine præiudicio successorum ab intestato. de qua §. 10. disputauimus. Cum in hac specie non sit hæc natalium restitutio censenda dispensatio, sed propria, & vera legitimatio: sicut esset & illa, quæ filium legitimum quo ad honores, dignitates, successiones, & omnia alia efficeret, ita tamen, vt patri succederet ex testamento, non ab intestato. Etenim hæc vera est in vniuersum legitimatio successions iura restringens: quæ non sunt omnino filiationi legitime necessaria. Differt igitur à legitimatone ita limitata dispensatio, quia hæc non in vniuersum, sed certis legibus id est, ad certos quosdam peculiare actus illegitimum admittit. Quæ admodum & ipse Iaf. in dict. rub. in specie tradit. Vnde ex hoc reprobat Paul. Castr. qui conf. 30. r. vol. dixerat, legitimatum, vt patri ab intestato succederet, posse dicere, testamentum patris nullum, si in eo præteritus sit: quod falsum est, cum hæc sit dispensatio, non legitimatio.

Et licet esset legitimatio, hoc tamē modo limitata: nihil tunc adhuc non placeret Pauli responsum. In his vero Hispaniarum regnis omnes legitimatones cōcedi solent hæc leges, & clausula: *legitimatus patri succedat in eo, quod pater illi relinquere voluerit, vt testatur Roderic. Zuare. in dict. limitat. 12. & Gregorius in l. 9. tit. 18. part. 3.* quod si tunc pater filio ita legitimato aliquid reliquerit, non posse in eodem testamento filium ratione huius legati, aut institutionis grauari ab eodem patre in ea parte, quæ iure legitimæ portionis sibi debita foret, alioqui naturali & legitimo, probare conantur, quidam præsertim autoritate Decii conf. 257. Rip. in l. centurio. num. 48. ff. de vulg. Benedic. Capra. conf. 19. rursus Decii in l. precibus. num. 24. C. de impube. & alijs. etenim ex glossa ibi deducta, militem, qui poterat olim filium legitimæ portione priuare, l. vltim. C. de inofficio. testamen. l. Papinianus. §. Papinianus. ff. de iur. per fidei commissariam substitutionem non videtur eundem filium à legitima excludere: imo poterit si filius tempore restitutionis fideicommissi legitimam portionem deducere: quam opinionem frequentiori suffragio sequimur interpretari in d. l. precibus. quemadmodum illic fatetur Curtius Iuni. præter alios num. 73. nam & hæc sententiam probare conantur Angel. Paul. Alexand. & Iaf. in dict. l. precibus. Imol. Aret. & alij, præsertim Ripa in dict. l. centurio. num. 49. vbi Galiaul. col. 12. fatetur hæc opinionem communē esse, quæ ratione Decii in dict. conf. 257. & in dict. l. precibus. Ripa & Galiaul. in dict. l. centurio. & in simili quæstione Benedic. Capra conf. 19. responderunt, legitimatum, quæ ex verbis legitimatōnis pater poterat legitimam portionem priuare, & cui tantum relinquere tenebatur, quod ipse voluisset, posse deducere tempore restitutionis portionem legitimam, si à patre hæres institutus, grauatus fuerit hereditate restituere. Verū hæc minime probant patrem non posse grauare filium legitimatum in portione legitima, vbi legitimatio successione filio secundum patris voluntatem concesserit: quod adeo verum est, vt mirer profecto, quandoque à doctissimis Advocatis prædictam opinionem ex autoribus paulo ante citatis deducendam fuisse. Siquidem omnes in dict. l. precibus. & in dict. l. centurio. Decius & alij quotquot quæstionem præmissam disputarunt, plane fatentur, potuisse patrem expressim grauare filium etiam in portione legitima: quia vel lege, vel legitimatōnis clausula hoc ei permissum fuerit: negant tamen per fideicommissum vniuersale patrem voluisse prohibere deductionem portionis legitimæ, quæ alioqui permissa est filio instituto, & onere fideicommissi vniuersalis grauato. Sic sane nullus eorum potestatem patri negat grauandi filium onere fideicommissi, etiam quoad legitime portionis deductionem, quoties ipse pater non tenebatur filio legitimam portionem relinquere: tamen si eius voluntate controuertant. Vnde si voluntas patris manifesta sit, aut certis coniecturis deprehendi possit, minime dubium erit, imo ex autoritate tot doctissimorum virorum certum, posse patris voluntatem istam iure legitimam censerit: & necessario ita pronuntiandum esse, vt hæc ipsa voluntas omnino, & constantè seruanda sit, & adimplenda, quemadmodum & Roderic. Zuare. in d. limitat. 12. licet dubius censet, sensit Alexan. conf. 189. lib. 5. & conf. 30. lib. 4. Iafon. in d. conf. 162. lib. 1.

Gregor. in d. l. 9. tit. 18. part. 3. Nam & prater hæc, licet
Decij responsum mihi omnino nõ displiceat in dict. conf. 257.
eo saltem casu, quo testatoris voluntas in ea re dubia sit. il-
lud improbat Alciat. in rubri. de liber. & posth. nu. 22. & de Opini-
one Communis in d. l. precibus. ipsemet Decius & Curtius illic du-
bitarunt, & contrariũ tenere conatur Socinus in d. l. centurio.
num. 31. vers. tertia conclusio. quibus adde Curtium Seniore
conf. 80. col. penult. Pau. Paril. conf. 7. num. 28. lib. 2. Socin. & alios in
l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posth. nu. 13. Nec his oberit
sententia Baldi in l. quoniam in prioribus. col. 2. C. de inoff. testam. qui
post Jacob. Butriga. ibi scribit, extante statuto, quod filiam
excludat ab hæreditate paterna, & ea per idem statutum
contenta sit necessario, re, vel quantitate à patre sibi reli-
cta, non posse patrem aliquod onus adscribere, nec grauam
men adiacere rei, vel quantitate ab eodem filia relicta: cui
opinionem accessere Paul. Castrenf. nu. 1. Salyec. questio. vlt. la-
fon. & Aretin. colum. 1. in d. l. quoniam in prioribus. Imol. in l. vlt. co-
lum. antepenult. ff. de condit. insti. idem Bald. in l. emptor. 2. leã. ff. de
rei vendit. Aretin. col. 3. & Socin. nu. 10. in d. l. centurio. Imol. in d. l.
Titio centum. §. Titio genero. ff. de condit. & demonstr. nu. 11. Benedic-
Capra. conf. 19. nam et si hæc opinio dubia quibusdam vide-
ri possit ex his, quæ tractat Albertus Brunus de statu. femina.
excludentib. artic. 11. quest. 2. & 3. & Lancelot. Galiaula. in dict. l.
centurio. senserit communem opinionem Baldo refragari:
nihilominus admitti poterit, & probari absque præiudicio
eorum, quæ modo adnotauimus: siquidem sententia Bald.
procedit vel ex eo, quod quantitas, aut res filia ex forma
statuti relicta succedat loco legitimæ portionis, quæ iure
communis alioqui filia debita erat, & ab ea per statutum ex-
cluditur ipsa filia: vel quia grauamen appositum reddit, &
efficit minus congruam, & competentem ipsius filia dotem:
quæ tamen ex vera statuti interpretatione congrua & com-
petens debet filia constitui. Vel tandem ea ratione, quod
statutum filiam excludens à legitima secundum patris vo-
luntatem & arbitrium, cum sit contrarium legi, & iuri
communis, est stricte interpretandum, ita quidem, vt licet
corrigat decisionem. l. omni modo. C. de inoff. testam. & ideo fi-
lia non possit petere supplementum legitimæ: non tamen
tollat responsum l. quoniam in prioribus. ex quo grauamen &
onus à legitima reicitur, & sic ab ea quantitate, vel re, quæ
à patre relinquitur filia per statutum à legitima aduersus
ius commune, & Cæsareum exclusæ. Quæ quidem rationes
omnino cessant in filio legitimo. Nam et si legitimo
quo ad successione fuerint certi adiecti modi, filius, cui
secundum legitimationem legitima nullo modo debetur, per
ipsum principem nulla legitima præiuratur, nec quod ei pa-
ter reliquerit ex libera principis permissione, succedit lo-
co legitimæ alioqui debita: nec eidem suffragantur Cæsa-
rum constitutiones in dict. l. omni modo. & in dict. l. quoniam in prio-
ribus. quippe quæ in filiis legitimis, non illegitimis sint ob-
seruandæ. Et denique Cæsarea constitutio in dict. l. quoniam
solum his suffragatur liberis, qui poterant vt auxilio que-
rele in officio testamenti. Quod palam ex eadem decisio-
ne constat, & ideo non oporteat ab ea modo ad propositæ
questionis definitionem argumentari. Sic sane poterit sen-
tentia Iacobi & Baldi in dicta l. quoniam in prioribus. defendi
& distingui ab his, quæ in dicta l. precibus. Angelus ab & alij
scripserunt.

Secundo inferitur intellectus illius opinionis, quam asse-
rit Barto. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsucapio. num. 20. dicens, si fi-
lium legitimum esse vere legitimum, & id Communis omnium
sententia admittit, est constat ex Iaso. ibi, num. 127. Tiraquel.
in d. l. si inquam. in verbo. suscepit. num. 52. Fortun. in l. Gallus. §. &
quid si tantum. ff. de liber. & posth. colum. 125. Socin. conf. 65. 3.
colum. volum. 3. Chassanæ. consuetud. Burgund. rubr. 8. §. 5. vers.
Christi nomine inuocato. Decius conf. 158. vbi expressim hanc
esse Communem Opinionem fatetur. Sed tamen in statutis hunc
legitimatum appellationem legitimi comprehendendi dubitant
plures, quorum varias opiniones retulit Ioannes Crottus
in dict. §. & quid si tantum. colum. 48. & Albert. Brunus in tracta. de
statu. excludentib. femin. artic. 12. quest. 4. & Ioannes Cirier. in lib.
1. de primogenitur. quest. 13. Ex quibus apparet, saltem ex opinio-
ne, quæ magis communis est, legitimatum in statutis non com-
prehendi sub legitimo: sicuti asserit Albert. Brunus in dict.
quest. 4. & Decius conf. 52. & Carol. Molinæ. in consuetud. Paris.
nu. 1. §. gloss. 1. hoc enim procedit in his, qui per dispen-
sationem. & hæres nati legitimi: non in his, qui ex legitima-
tione incipi. conster. eius parentes: quæ etiam in statutis sub

legitimis intelliguntur: quod notant Albert. Brunus, Decius,
Crot. paulo ante citati, ex hac, quam constitutum differetia-
imo & in his, qui ex legitimatione ius istud consequuntur,
statuta minime locum habere, si simul sint & alij legitimi
iure communi, notant eleganter Carol. Molin. in d. §. 8. gloss.
1. nu. 49. & idem Alexan. conf. 2. vol. 1. nu. 11.

Ceterum Benedictus à Plumbino, vir equidem (si ex vna
gue leonem agnoscere licet) acri, subtilique præditus inge-
nio: in dissertatione, incipienti, statuto Pisano, col. 3. aliter Barto.
questionem dissoluit: dicens, Legitimatum non dici vere
legitimum, si originem consideremus: cum natus non fue-
rit legitimus, probat text. in c. tanta. qui filij sint legitimi. ibi habeantur.
Si vero ipsum legitimatum nomen in genere perpen-
damus: tunc si princeps efficiat legitimatum eum, qui ex vitio,
quod ab eodem principe nequaquam tolli poterat, erat
illegitimus, hic legitimatus non est vere legitimus, quia
manet quo ad aliqua illegitimus: si autem id vitium poterat
à principe tolli, vere legitimus erit. sequitur eum Ias. in dict.
l. si is pro emptore. numer. 127. Ioan. Cirier. d. quest. 13. Curt. Senior.
conf. 73. dubio 3. Decius conf. 284. nu. 15. & conf. 255. fina. colum. ex
Plumbino colligitur, legitimatum rescripto principis larga
significatione dici legitimatum, non propria, qua legitimi di-
cuntur hi, qua ratione veri matrimonij, ex quo nati fuerunt,
dicuntur, & sunt legitimi. Fortun. etiam in d. §. & quid si tan-
tum. colum. 127. alia ex Plumbino colligit, quæ tamen subtili-
ter reprobat.

Ego tamen ex Plumbino deduco, legitimatum à principe
seculari, quia natus erat ex coitu, qui coniugalis esse non
poterat ex dispensatione principis secularis, non esse vere
legitimum, eo quod in spiritualibus nondum legitimatus
sit. Si vero esset illegitimus ex vitio, quod princeps ipse tol-
lere posset, vere legitimus esse: cum partim illegitimus non
maneat: imo perfecte legitimus sit. Ex quo subinfertur, legi-
timatum à Cæsare, quo ad successione, cum nondum sit ha-
bilis ad spiritualia, donec Romanus Pontifex legitimet eum,
non esse vere legitimatum. Sicuti è conuerso legitimatus à Pa-
pâ non dicitur vere legitimus, ex eo, quod ad temporalia
non sit admittendus, vt constat ex mente Plumbini. Imo
dicitur isthæc dispensatio potius, quam legitimatio. Sed id
falsum est etiã refragante Plumbini sensu. Nam si princeps
legitimatum quem efficit, & capacem illarum rerum, quas
ipse principis concedere potest: nempe laicorum officia, &
munera, is vere legitimus erit, tametsi quo ad spiritualia
obtinenda nondum sit factus legitimus. Nec erit hæc dicenda
dispensatio, sed legitimatio. Decius conf. 52. col. final. quamuis
Alexand. paulisper dissentiat in l. sed si hac. §. patronum. ff. de in ius
vocan. quod sic probatur: Si duntaxat ex lege civilis, illegitimi
plura nec capere, nec obtinere possunt, ex iure tunc canonico,
eo, lege naturali & diuina nihil omnino vetantibus: ipse
vero princeps leges humanas tollere potest: igitur quo ad
effectus iuris, quis dubitat, posse principem vere legitimus
facere: ex Bart. in l. si is qui pro emptore. quidquid in dict. dissertatione
Plumbinus dixerit. Ex eius enim opinione plura sequerentur,
quæ passim displicerent.

Primum, Romano Pontifice efficiente legitimatum eum,
qui defectum natalium patitur iuris canonici prohibitionis
causa, is non erit vere legitimus: cum ad temporalia minime
sit effectus habilis, quod tamen falsum est: erit enim ad spi-
ritualia, & Ecclesiastica vere legitimus: atque isthæc con-
cessio principis Ecclesiastici, erit legitimatio dicenda, non
dispensatio.

Secundo, ex Plumbino illud adnotandum esset, filium na-
turalem, quem Cæsar legitimatum proprio rescripto efficeret,
non esse vere legitimatum, eo quod ad spiritualia, & Eccle-
siastica maneat inhabilis: & tamen is in conceptione vitium
nullum habuit, quod parentum matrimonium impediret:
sed tantum illegitimus nascitur, quia mater vxor patris non
erat, quod ipse non admitterem, sed vere legitimatum esse
hunc dubio pro oculis censerem.

Tertio, ex eadẽ Plumbini subtili consideratione sunt, qui
colligant, filium à principe laicorum legitimatum, & natalibus
restitutum, qui tamen natus fuerat ex coitu, qui non poterat
esse coniugalis, iure canonico prohibente, nõ vere esse legi-
timum, nec dici hanc legitimationem, sed dispensationem. Pau-
lus Castrenf. consil. 30. 1. volum. Socinus conf. 65. final. volum. 1. col.
Baldus in l. 1. C. de liber. natur. Ioannes Crottus in dict. §. & quid si
tantum. fol. 14. colum. 4. Curtius Senior. consil. 73. dub. 4. & consil. 63.
colum. pen. & conf. 15. colum. 5. Laurent. Syluanus conf. 45. num. 43.
Barba-

Barbatus *conf. 58. num. 5. libro 2. Decius conf. 337. colum. 2. idem Decius conf. 610. & conf. 264. num. 3. & conf. 393. num. 10. & conf. 576. num. 6. & conf. 579. num. 1. & conf. 307. num. 10. Gratus conf. 65. nu. 24. Socinus Iunior conf. 120. nu. 19. & conf. 65. & conf. 97. num. 4. [41. Lib. 2. Paulus Paris. conf. 2. volum. 2. num. 22. & Ludouicus Gozadin. conf. 85. num. 6. idem Gozadin. conf. 6. num. 76. [Curt. Sen. conf. 64. colum. penultim. & conf. 16. colum. 5. quibus ego in hac controverfia olim accefferam eandem opinionem probans: quia hic filius non restituitur natalibus, quamvis ad omnia, quæ princeps concedere potest legitimus ab eo efficiatur. Est enim hæc dispensatio, non legitimatio, ex eo quod hic princeps propria dispensatione non potuit prædictam copulam coniugalem efficere.*

Huius opinionis accedit, quod Iustinianus in *Novellis titul. quibus modis natural. effici. legitimi. & titul. quibus modis natural. effici. sui. dum legitimaciones expendit, & eam præsertim, quæ beneficio principis fit, de his tantum filiis agit, qui vel sunt omnino naturales, vel ex his geniti parentibus, qui tempore conceptionis matrimonium lege diuina, & pontificia contrahere poterant. Vnde maximum deducitur argumētum, non esse veram legitimacionem, nec propriam natalium restitutionem, sed potius dispensationem, quoties filius illegitimus, & natus ex his parentibus, qui lege diuina, vel Pontificia impediēte, tunc matrimonium contrahere non poterant, rescripto principis legitimus efficitur: atque ideo hic legitimatus filius poterit iuxta expressam formam & concessionem admitti, vt legitimus ad illic concessa, non tamen ad alia, quæ legitimis iure competunt. præterea plurimū hæc opinio coadiuuatur ex eo, quod non temere Iustinianus derogat futuris spuriorum legitimacionibus. in *auth. quibus modis natur. effici. sui. §. vltim.* quamvis erga filios naturales se facilem præbeat, beneficium principis lege ipsa, & nouella constitutione promittens: ac fortassis voluerit id ipsum insinuare, quod paulo ante probauimus: nempe non esse propriam, nec veram natalium restitutionem, nec legitimacionem, sed potius dispensationem, si princeps eos legitimauerit filios, qui ex incestis nuptiis, aut cōmixtionibus fuerint procreati: cum etiam accedente consensu parentum princeps minime poterit easdem coniunctiones legitimas efficere. Sic fanē Ludouicus à Sardis in *tract. de legitimacione, 7. part. quest. 1.* scribit dici dispensationem, & ideo restringendam esse, non legitimacionem, quoties à principe legitimatur spurius, vel naturalis in his casibus, quibus eorum legitimatio iure prohibetur. Nam spurius prohibetur legitimari in *d. §. vltim. & in l. 1. c. de natural. libe. naturalis item quandoque, vt constat ex eiusdem Iustiniani Nouellis in *d. l. vltim.* quāuis negari non possit etiam principem secularem, qui non potest matrimonium aut coniunctionem prohibitam legitimari efficere, posse nihilominus proprio rescripto filio ex ea copula natum legitimare ad quoscunque honores, successiones & omnia alia, quæ illegitimis iure prohibentur. Hoc etenim fatentur Anton. *col. 5. versic. aduerte. & col. 7. versic. per que concludo.* Abbas & Præpositus in *§. quod autem. fol. 12. in dicto cap. per venerabilem.* ita intelligentes quæ inibi Ioannes Andreas hac in questione scripsit. Hæc tamē legitimatio vera & propria non est, sed potius dispensatio censetur ea ratione, quod non possit dici natalibus restitutus, qui fuerit legitimatus ab eo principe, cui non licet coniunctionem illā, ex qua fuerit conceptus, legitimā & coniugalem efficere, tamen si ea consequatur, quæ illi princeps expressim concesserit. Quod in *dict. cap. per venerabilem.* satis aperte adnotare videtur Hostiens. & Ioan. Andreas *colum. 3. Henric. colum. 1. idem Hostiens. in summa, titu. qui filij sui. legit. §. qualiter. vers. salua reuerentia.* Ex quibus et illud sequitur, quod si Papa legitimauerit filium natum ex his parentibus, qui etiam eo permittente matrimonium tempore conceptionis contrahere non possent, quamvis eum natalibus restitueret, & in vniuersum plenissime legitimum efficeret, non esset hæc legitimatio vera, & propria, potiusque dispensatio dicenda foret: non quia sit intelligenda tantum quoad spiritualia, quia hæc ratio, vt diximus, falsa est, sed quod non poterit summus Pontifex ab initio, etiam ex consensu parentum coniunctionem illam legitimam efficere. Quod expressè opinione deducitur, quæ tot doctissimorum iudicio ita probata videtur, vt fere censeri possit frequentior, ac plurium auctorum suffragio munita, quam ea quæ ex contrario placuerit quibusdam asseuerantibus, veram esse legitimacionem, non dispensationem, qua**

princeps siue secularis, siue ecclesiasticus natalibus restituerit, & in vniuersum legitimauerit, etiam abique titulo & radice matrimonij eum, qui natus fuerit ex his parentibus, qui vel diuina, vel humana lege adhuc ex ipsius principis permissione coniugium licite contrahere non poterant cuius opinionis auctores, ni fallor, fuerit Albericus in *1. bria. ff. de decret. ab ordin. facien. numer. 20. Socinus in l. Galus §. si eius col. 3. ff. de liber. & posthum. Iason. consil. 11. colum. penultim. & consil. 40. colum. 2. lib. 3. Carolus Ruinus. consil. 87. lib. 3. numer. 12. Andreas Alciatus in rubric. de liber. & posthum. numer. 11. post Socinum ibi numer. 17. sensit hoc Gozadinus in *dict. consil. 6. num. 67. & conf. 29. numer. 22. & deducitur ex resolutione Antonij in *dict. cap. per venerabilem. fol. 12. gloss. in authent. ex complexu, C. de incestu nupti. qua quidem opinio a iure probari poterit, vt & ipse in hæc quarta huius operis editione minime erubescam hoc in loco tradere, lectorem admonens, ne statim eam improbet, sed potius expendat, num hæc posterior sententia priori præterenda sit: mihi etenim non videtur à iuris rationibus aliena. Nam quod ex Hostiens. & Ioan. Andr. paulo ante referebam, in hunc sensum accipiendum est, vt distinguamus triplicem legitimacionem. Est enim quædam legitimatio plenissima, quæ tollit vitium aut impedimentum, iure inductum, & quod matrimonium impediēbat, quæ procedit à radice matrimonij aduersus iuris prohibitionem contracti: illud siquidem legitimat, at prolem ex eo susceptam, ac si ab initio & tempore contractus nullum subesset impedimentum, quod coniugalem consensum impediret. Secunda est legitimatio plenior, quæ absque vilo consensu coniugali, minime legitimata matrimonij radice, legitimat eum, qui absque vlla conuentione coniugij natus fuerit ex illicita coniunctione carnali, eum que natalibus restituit, & in vniuersum ad omnes iuris effectus, & vt ad illa omnia admittatur, ad quæ minime admittuntur iure humano qui ex alio coitu, quam coniugali, & legitimo nati fuerint: & in summa vt omnia possit consequi quæ potuisset, si ex legitimo matrimonio natus foret. Tertia legitimatio est illa, quæ legitimat natum ex coitu fornicario, & illegitimo ad aliquot actus ei, vt illegitimo iure prohibitos, minime restituens eum natalibus, nec in vniuersum admittens ad ea, quæ iure humano sunt illi prohibita. Et hæc vltima legitimatio vere dispensatio est, & in ea procedunt omnia quæ de dispensatione superius scripsimus, tradunturque ab his auctoribus, qui paulo ante in initio huius, §. si iure citati: quia per hanc dispensationem ius aliquod datur personæ alioquin non capaci, nec legitime, & ei, qui maneat quoad alia illegitimus: secundum Ludouicum de Sardis in *tract. de legitimacione per rescriptum. col. 2.* Prima vero legitimatio ab Hostiens. Ioanne Andr. & Henrico ita propria & vera legitimatio censetur, vt secundam existiment potius esse dispensationem, quam veram legitimacionem: atque ideo eadem prædicti auctores, summus Pontifex tantum competere, non Imperatori: quia summus Pontifex potest matrimonium iure humano prohibitum legitimare, non Imperator. Quod verum est, si de legitimacione tractemus, quæ à radice matrimonij procedit ad illum effectum, vt summus Pontifex possit in toto orbe hoc modo quoscunque legitimare, etiam ubi non subditos, quo ad temporalia: atque ita Ioan. Andr. Hostiens. & Henric. atque alij quæstionem hanc tractantes conclusionem hanc probauerunt, solum concedentes, illā esse veram legitimacionem, quæ à radice matrimonij procedit, quamcunque etiam dispensationem appellantes: quo fit, vt secunda legitimatio dici possit dispensatio, si primæ comparatur: vera tamen & propria legitimatio, si cum tertia legitimacione sit conferenda. Sic etenim hanc opinionem intellexere Antonius in *dict. cap. per venerabilem. colum. 5. versic. aduerte. colum. 7. versic. per que concludo. & Præpositus ibi. §. quod autem. fol. 12. colum. 1. versic. omittamus antiquos. & colum. 3. versic. & aduerte.* quæsi prima legitimatio sit propria & vera restitutio, secunda sit plena quædam iuris legitimi collatio absque radice legitima, beneficium tantum principis facta: quæ secundum eos fieri potest vbiq; à Romano Pontifice quo ad spiritualia tantum, vel temporalia, vbi ipse habeat temporalem iurisdictionem, & ab Imperatore quo ad temporalia tantum. non tamen sequitur ex hoc, quod hæc secunda legitimatio sit dicenda dispensatio simpliciter ad effectus qui passim traduntur in *§. 12. c. de quibus. & tractatu adnotat. conf. 30. lib. 4. Iason in d. consil. &****

dispensationem: sicuti notat Socinus in d. l. Gallus. §. si eius col. 4. Nec aliud admittendum esset, quamvis Hostiensis. Ioannes Andreas, & alij expressim contrariū asseuerarent. Sequetur enim alioqui, quod legitimatio Imperatoris, quę filij retur, naturalium omnino legitimum efficeret, ac natalibus restitutionem dicenda: quod Præpositus in d. cap. per venerabilem. ex Hostiensis, Ioanne Andrea, & aliis deducit scribens, secundum eos, Nouellas Iustiniani, quę de legitimatione filiorum naturalium fuere promulgatę, de dispensatione, non de legitimatione intelligendas esse. Quod falsum est, nec conceditur ab his, quos in hac quæstione citamus ad prioris opinionis probationem: cum frequentissimo omnium consensu propria, & vera sit legitimatio quę beneficio principis secularis, omnino naturalem filium legitimum efficit. Deinde sequeretur legitimationem summum Pontificis legitimantis filium naturalem omnino, mortuo patre, vel matre, quorum consensus ad matrimonium necessarius est, atque ideo absque coniugij titulo, esse dispensationem, non legitimationem, quod ex Hostiensis, & Ioanne Andrea, referebat Antonius in d. cap. per venerabilem. col. 6. & tamen id nulla ratione defendi poterit. Idcirco ne tot absurda sequantur ex opinione Hostiensis & Ioannis Andrea, erit eorum sententia intelligenda quoad effectum legitimandi in vniuersum ex radice matrimonij, vt ea legitimatio vbi que à Papa fieri possit, veraque sit, & propria cuiusque ratione cetera legitimatio nes, quę absque matrimonij radice rescripto principis fiunt, dispensationes dicantur. sed & legitimationem ab Imperatore impetratam etiā si legitimatus fuerit ex coitu, qui non poterat iure diuino vel Pontificio coniugalis esse, si ea in vniuersum natalibus eum restituat, propriam & veram legitimationem esse, non dispensationem: probatur hac ratione. vera etenim legitimatio similis est natalium restitutioni, quę beneficio principis libertatis conceditur: sicuti probatur in Nouellis Iustiniani sæpe à me citatis. Nam sicut qui ex libertatis conditione natalibus restituitur, ad illum ducitur status, nō quo ipse natus est, sed quo omnes ab initio orbis conditi, creatique generis humani liberi nascebantur, priusquā seruitus iure belli fuerit inducta. l. 1. §. 2. ac l. penultim. §. vltim. ff. de natalibus restitutio. Ita illegitimus per legitimationem principis restituitur, ac reducitur ad illum statum, quo iure naturę omnes legitimi nascebantur, ex coitu nempe coniugali, qui lege naturę licitus erat, ceteris coniunctionibus, eadem lege improbat: atque ita legitimatus restituitur in eum statum, non quo ipse nasceretur si iuris diuini, vel humani cessasset prohibitio, vel parentum coniugalis consensus carnali coniunctioni accessisset, sed quo omnes nascebantur lege naturę, nondum ex concupiscentia tot scelestis coniunctionibus in vsum aduersus legem diuinam, & humanam receptis, copula tantū coniugali, vt legitima ex eadem lege naturę in situta, ex qua tunc omnes legitimi ex vxorio concubitu nascebantur. Hęc t̄ denique est vera legitimationis ratio ex eisdem Iustiniani Nouellis deducta: & ideo parum refert, quod quis natus sit ex adulterio, incestu, vel alia fornicatione lege naturali, diuina, vel humana prohibita, vt possit per principem legitimari. Quia licet ipse princeps non valeat permittere coniunctionem illam lege naturali, diuina, vel humana, cui derogare non potest damnatum, nihilominus potest quoad omnes iuris effectus illegitime natum legitimare & restituere in eum statum, quo ab initio iure naturę omnes legitimi nascebantur, & quo ipse nasci potuisset: cum iuri humano possit princeps libere derogare: nec legitimatio ista inducat quidquam in derogationem alterius legis, quam humanę, qua effectus legitimorum natalium fuere inducti. Alioqui & alia ratione sequeretur, si vera esset prior opinio, non esse veram legitimationem, vbi princeps secularis, vel ecclesiasticus legitimum efficeret illum, qui natus fuit ex parentibus, qui tempore conceptionis, & legitimationis matrimonium contrahere possent. Nam ad hanc legitimationem sufficit principis voluntas, saltem non est necessarius consensus coniugalis: & tamen absque eo princeps non posset vitium illud, ac peccatum tollere, quod ex simplici fornicatione aduersus naturę legem fuit in conceptione commissum. Communis vero omnium consensus hanc legitimationem verā esse censet, & propriā, non equidem dispensationem: quoties naturalis filius à principe legitimitur, modo principi constet, eius parentes posse matrimonium cō-

trahere tempore legitimationis: ne sit alioqui legitimatio surreptitia: vt patet in d. l. Authen. quibus modis naturales efficiantur legitimi. Qua ratione dubia videtur opinio illa, quam ex Ludouico de Sardis paulo ante referebam. Quibus sane adducor, vt existimem, difficillimum esse priorem opinionem hac in quæstione defendi. Quod si conatus fueris & illam turari, his oportet satisfacere & respondere, quę in posterioris sententię probationem adducta fuere. Et fortassis illud erit iure verius, hanc legitimationem t̄ etiam si legitimatio dici recte & iustepossit, odiosam esse, atq; ideo restringendā fore, siquidē fiat, & à principe impetretur aduersus leges, quę hęc legitimatio nes derogant, c. 1. §. vltim. de filiis presbyter. in sexto. in hoc est & Abb. per tex. illic. in cap. quod delictio. de consanguinitate & affinitate. gloss. in cap. ordinarij. verbo, dispensationes de offic. ordinarij in sexto. tradunt Bartol. & Iaf. in l. vltim. ff. de constitut. principum. tamen si adhuc sit præsens quæstio satis apud authores controuersa.

Quam igitur, obsecro, dices in Cesare aut Rege legitimationem? illam nempe, qua naturalis efficitur legitimus. Sed id Plūbino aliqua ex parte repugnat dicenti, non esse vere legitimum eum, qui quoad aliqua illegitimus remanet: si scuti hic naturalis ad spiritalis vere illegitimus est, etiā post ipsum principis rescriptū. Præterea & hic naturalis à principe legitimatus, iuxta conclusionem à Decio superius adnotatam, proprie non erit legitimus sed large. Hoc tamen non procedit: quia nomen legitimus ab ipsamet lege deducitur. in quo ad ipsarum legum effectus à principe vere legitimus quispiā fieri potest. vt Bartol. in d. l. si is qui pro emptore. notauerat, & ex eo latius id colligit Fortun. in d. §. quid si tantum. col. 125. † Hinc fateor, legitimationem à principe factam erga filios naturales legitimis non existentibus, fauore dignam esse: eam tamen, quę aliter fiat, odiosam ac restringendam, ex text. in authen. quibus mod. natural. efficitur legit. §. sit igitur licentia. Sic etiam intelligenda sunt, quę Fortun. tradit in d. §. & quid si tantum. col. 130. dicens legitimationem rescripto principis concessam fauorabilem esse, dispensationem vero odiosam.

Tertio principaliter ex differentia dispensationis à legitimatione infertur, legitimatum in patriam potestatem transire non tamen eum, qui ex dispensatione quo ad quædam est effectus legitimus, authore Paul: Castren. in cons. 30. col. 4. 1. volum.

Quarto infero, quod quamuis ad legitimationem filij factam viuente patre, non exigatur t̄ citatio successorū patris intestati: tamen si cum filio dispenset princeps ad aliquem actum, tunc necessaria est citatio illius, cui sit ex illa dispensatione præiudiciū. Soc. cons. 65. in 3. vol. qui allegat Ancharan. cons. 427. & cons. 241. idem notat Ioannes Crocius in d. §. & quid si tantum. fol. 11. col. 2. vbi Socin. final. col. & Iafon num. 132. idem Socin. in l. falsa. §. si cui. ff. de condition. & demonstrationib. Ludouic. Gozadinus cons. 85. nu. 6. & quamuis Lancelottus Galiaula. in d. §. quid si tantum. num. 86. hanc opinionem reprober, ac passim videamus eam minime seruari: opinor tamen Communem esse atq; seruandam fore, quando successorib. patris intestati illa dispensatio posset maximū præiudiciū inferre, alioqui verior & praxi aptior apparet Galiaulae sententia, cui nouissime accedit Emmanuel à Costa Lusitanus in d. §. & quid si tantum. 2. parte, num. 152.

Quinto eodem iure efficitur, vt legitimatus t̄ à Romano Pontifice non tantum possit sacerdotis dignitate insigniri, sed etiam beneficia curam animarum habentia consequi: non tamen poterit ea beneficia obtinere is, cū quo dispensauerit Romanus Pontifex, vt sacerdotis dignitatem assumere posset, quod Archidiaconus & alii asserunt in cap. 1. in princip. de filiis presbyt. in 6.

Sexto infertur, legitimatum à Rom. Pontifice posse primo beneficio dimisso secundum obtinere, neque indigere alia licentia. Si vero cum eo dispensauerit Romanus Pontifex, vt non obstante natalium defectu, possit beneficiū Ecclesiasticum assequi, poterit primum beneficium obtinere: non tamen secundū, primo dimisso. Lappus & domin. in c. 1. §. final. 2. col. de filiis presbyt.

Septimo, hinc dicendū erit, text. in c. final. de filiis presbyter. in 6. quo cautum est, dispensationem esse surreptitiam, ad plura beneficia obtinenda impetratam, si in ea mentio non sit dispensationis prius concessę ad ordines sacros & beneficia obtinenda, non obstante natalium defectu: non habere locum in legitimatione & natalium restitutione

curus

cuius mentio necessaria non est, secundum Ioannem And. & Dominic. in d. cap. fina.

- 26 ¶ Octavo ex his constat, ¶ habentem à principe facultatē legitimandi, non posse ex ea dispensari: id est, illegitimum quo ad quendam legitimum facere: cum dispensatio maxime differat à legitimatione. Nam & Ludouicus Gozadinus *conf. 85. nu. 6.* respondit facultatem à principe alicui concessam ad legitimandum illegitimos: etiā non citatis his, quos id negotium tangit, intelligendam fore in vera legitimatione, non in dispensatione. Vnde constat ex eo verbum, *legitimare*, non comprehendere dispensandi potestatem: si enim eam comprehenderet, esset cum eadem qualitate intelligendum, quod ipse negat. Huic vero illationi obstat, quod potestas alicui à principe concessa legitimandi, vel dispensandi contra ius, vt favorabilis est extendenda, ac benigne intelligenda, non stricte, text. sic explicandus in *c. per venerabilem. qui filij sint legitimi.* vbi in hac principis concessione procedit argumentum à maiore ad minus, quem text. dicit ibi Abbas *Singularum.* idem in *cap. ad aures col. 4. de rescript.* idem in *cap. at si clericus de iud. §. de adulterio. colum. 5.* Franciscus in *cap. cui non de sacerdotali. de preben. in sexto. col. 2.* Barbatius in *tract. de prest. an. cardin. parte 2. questio. 1. col. penult.* idem notat glossa in *Clementina vnica, de offic. vicar. in ver. sacerdotum.* quæ singularis est secundum Cardina. & Felinum in *cap. G. perpetuus. de fide instrum. & in cap. fin. de simon.* vbi text. eandem opinionem probat, quæ Communis est apud iuris Cæsareæ professores in *l. Gallus. §. & quid si raptum. ff. de liber. & posthum. & in l. 2. in princip. ff. de verbor. obligat. vbi Lancelottus Galiaula, post alios, colum. 3. & Alciatus num. 51. etiam asserunt esse Communem. Vnde nil mirum si in *capit. fina. de simonia,* appellatione monachorum veniat Abbas: si quidem in 27 ¶ favorabilibus ea interpretatio fieri potest ex Bartol. in *l. 3. ff. de stipulat. seruo.**

Præfatam etiam conclusionem, quam esse communem diximus, tradit Felin. in *c. postulasti. de rescript. num. 10.* eandem fatetur communem esse Dec. *conf. 76. colum. fina.*

- 28 Ex qua primo infertur, habentem à principe potestatem legitimandi filios ¶ illegitimos, posse eos legitimare nõ tatum ad bona simplicia, sed etiā ad feuda: ita Decius *conf. 76. cõtra Signoro. conf. 218.* Cuius responsum procedit, quando simpliciter concedit potestas legitimandi: tunc etenim non censetur data ad feuda, quia hæc bona speciale quandam concessionem exigunt: si quidem legitimatus rescripto principis ad ea non est admittendus, secundum Communem in *l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posth.* Vnde contestim sequitur, nec facultatem legitimandi ab ea debere extendi. Nam is, qui à principe hanc potestatem habet, aliud quàm legitimare, agere nequit: sed legitimatus etiam à principe, ad feuda non est admittendus: igitur nec natalibus restitutus ab inferiori qui ex principis concessione legitimare potest. Opinio autem Philippi Decii tunc vera est, quando ex verbis aliquot, in eadem principis concessione expressis, colligi potest, principem id voluisse cõcedere: ex *Soc. consil. 3. & Tiracquel. lib. 1. de retrac. §. 1. in gloss. 3. num. 6.* qui opinionem Signoroli ab omnibus fere probari scribit. quibus consentit Alciatus in *l. 2. ff. de verb. oblig. in princ. num. 58.*

- Secundo ex eadem principali cõclusionem deducitur eiusdem Signoroli aliud responsum falsum esse, qui *consil. 184.* dixit, ¶ habentem à principe facultatem legitimandi filios spurios, non posse legitimare efficere filias spurias: quæ Decii sequitur *consil. 453.* Iason. in *l. 2. ff. de verb. obligat. colum. 4.* quibus præmissa communis assertio obstat. Et præterea quamuis hanc principis concessionem, priuilegiū esse fateamur, 30 receptum est in priuilegiis appellatione masculinorum ¶ feminas comprehendit: vt tradit Decii. in *l. 2. ff. de regul. iur. ad fin. 5. quest.* atque ita in specie reprobatur Signorol. Galiaul. in *d. l. 2. de verbor. obligat.* Et ideo maxime comprobatur, quod hæc facultas à principe concessa, beneficium principis dicendum est, non priuilegium, quia nullo iure prohibitum est principi, vicarium aliquem designare in his quæ ipse agere potest, si beneficium principis est dicenda huius potestatis cõmissio: igitur late non stricte intelligenda est, vt iura aperissime profitentur.

- 31 Tercio hinc opinor posse probari, habentem ¶ à principe potestatem legitimandi spurios, posse legitimare eum, qui simul adulterinus & incestus sit: is enim spurius proprie est dicens. *l. spurij. ff. de decurio.* at neq; in ¶ odiosis à propria verborum significatione recedimus. *l. cum leg. & ibi Aret. ff. de testam. Calderin. consil. 1. tit. de consang. ex quibus hanc illationem tenent*

Aretin. *col. penult.* & ibi Decius *nu. 14. in c. at si clericus. §. de adulterio iudic. quamuis Ias. & Alciatus in d. l. 2. nu. 45.* nitantur probare contrarium. Sed pro Aretim. & Decii. facit quod sub genere ¶ qualibet species vere includitur. *lib. si quid earum. Sane. 11. emptum. ff. de leg. 3. l. si quis sic stipuletur. ff. solut. matrim. l. 2. §. doli. ff. vi bon. rap.* Neque hic tractatur Bart. *q. in d. l. 2. quæ ab hac cõclusionem differt plurimum ex sequentibus.*

Quarto Bart. sententia in *d. l. 2.* ab his qui cum sequuntur, hac eadem ratione comprobatur, dum Bartol. dixit, ¶ habentem à principe facultatem legitimandi ex incestu natos, iudic. adulterinos: posse ex incestu simul, & adulterio natū, legitimum efficere: cum hæc principis concessio sit favorabilis, & in his favorabilibus ¶ sub simplicibus mixta intelligenda sint. *l. Clemens patronus. ff. de hered. instit. l. si ita scriptum. ff. de lib. & posth. vbi Alexd. Bart. opinione approbat. idem etiam Alexd. post Cuma. Imol. & alios in d. l. 2. in princ. vbi Alciat. nu. 46.* plures ad id citat, ex quorum autoritate eandem Opinionem Communem esse asserit, & ab ea in praxi non fore recedendum admonet. Quæ ratione confirmari potest. Is etenim, cui hæc potestas est concessa, potest decem incestos filios, ac totidem adulterinos natalibus restituere: quod cõstat: igitur poterit vnum, qui simul sit ex incestu, & adulterio natus: cum hoc sit minoris præiudicii. Hæc tamen ratio non omnino conuincit, vt vbi ostendit Alciat. apud quem & alios nouiores ibi, & Fortu. in *l. Gallus. §. & quid si tantum. col. 70.* legenda est huius controuersie exacta disputatio. Nam text. in *d. cap. fina. de simon. & in cap. per venerabilem. qui filij sint legit.* quibus probatur potestatem dispensandi, vt favorabilem, extendendam esse, non restringendam, loquuntur in facultate dispensandi à iure concessa: non in ea, quæ ab homine conceditur, secundum Fortun. & Alciat. ante quos idem fenerat Oldrad. in *consil. q. in fin. quem & Felin. citat in d. capit. postulasti. de rescript. num. 15. & Galiaul. in d. l. 2. col. 4.* Sed communem sequutus eam non intelligo, vbi non ageretur de alicuius enormi præiudicio, quia si de præiudicio graui alicuius tractaretur, tunc decisio Bartol. locus non esset. Sicuti si cognatis hereditatem patris intestati iure optimo petentibus, post illius mortem, esset legitimatio faciendi, vel si iarent filij legitimi, adhuc ipso patre viuente. His enim casibus odiosa censetur legitimandi potestas, & ideo extentionem non admittit. Anton. in *d. capit. per venerabilem. nume. 13.* Paul. Cuma. & alii, quos Alciatus in *l. 2. num. 54.* refert & sequitur. idem notat Iason. in *§. omnium instit. de actio. num. 31.* atque idem erit dicendum in aliis similibus exemplis, quemadmodum Decii tradit *consil. 553.* Hinc etiam opinio Bart. non procedit, vbi legitimandi potestas esset data, ipso filio illegitimo, in ea expressim nominato: esset enim tunc odiosa. Abbas, & Felin. in *cap. fina. de simon.* quia princeps potius fecit gratiam illi nominato, quàm ei, cui legitimandi ius demandauit. Erit etiam minus dubium, quando princeps commisit alicui potestatem legitimandi incestos filios: tunc enim dubio procul legitimari ab illo nequit is, qui simul incestus & adulterinus sit.

Verum, vt ad institutum redeam, longius ab eo quod tractabam auersus, nihilominus opinor ¶ habentem facultatem legitimandi ex delegatione principis, non posse dispensationem ad aliquem actum illegitimum concedere: quia nõ est hæc commissio principis ad actum magis odiosum, qualis est dispensatio extendenda: quod Socinus sentit *consil. 246. colum. 5. volum. 2.* Alexandr. *consil. final. 5. volum. 1.* Alciatus in *d. l. 2. in princ. num. 51. ff. de verbor. obligat. Cæp. aut. 11. 4. ex quo subinfertur, quod habens à principe potestatem legitimandi, nisi aliud de mente principis constat non poterit legitimare filios spurios, sed tantum naturales: cum legitimatio ista filiorum spuriorum sit potius dispensatio, quam vera legitimatio dicenda, & actus hic erga spurios sit magis odiosus, quam erga naturales: vt superius explicauimus, etiam in Anton. huic vitæ conclusionem aduerteretur in *d. cap. per venerabilem. numer. 4.**

Porro quamuis ipsa potestas legitimandi aut dispensandi sit favorabilis, & tanquam principis beneficium, extendenda, ac late intelligenda: ipsa tamen dispensatio ¶ odiosa est atque stricte interpretanda. text. in *c. 1. 2. & fin. de filij presby. in sexto.* ita vt in ea locus non sit argumento à maiori ad minus. *c. cui de non sacerdotali. de preben. in sexto. c. fina. de standi. c. p. cop. & de d. Ioan. Andr. in reg. ea que. de reg. iur. in 6. dicens, quod ex dispensatione monacho concessa, vt possit beneficium cura animarum obtinere, minime poterit simplex beneficium possidere, vnde ¶ legitimatus tanquam incestus non censetur*

Paulus in leg. si quis posthumus. in princip. ff. de liberis & posthum. Calde-
ricus consil. 3. titul. qui filij sint legitimi. Socinus consil. 47. in 2. volum.
dicens hanc Opinionem esse Communem: quã idem Socin. sequi-
tur in dicto §. forsan. in. colum. optimus text. in authent. quibus mod.
natur. effici. in. §. illud. Sed e contrario hoc casu legitimandi ius
ad Romanum Pontificem pertinere, suadet ratio. Hic enim
filius legitimus fit, vt in bonis clericis succedat: sed bona
clericorum sunt à iurisdictione Regum, & Imperatorum
exempta. Abbas in capita. ecclesia. de constit. colum. antepenultim. igitur
Romano Pontifici hoc ius competit, non imperatori.
Præterea pater debet legitimatiõni consentire, tamen clericus,
etiam sponte non potest coram seculari iudice causã
aliquam tractare. capitul. si diligenti. de foro competen. ergo non vi-
detur à principe seculari hanc natalium restitutionem peti
posse: quod tenet in hac specie Domi. in capitul. in. §. 1. de iur.
dic. in 6. dem capitul. quo iure. 8. distinct. Socin. parum sibi con-
stans. consilio 67. 2. colum. 3. volumine. sentit Alexander in consilio.
87. 2. volum. colum. 3. incipienti. V. istis codicillis. late Paulus Parisien.
consilio 2. numer. 2. liber. 2. Et licet Ioannes Crottus in dicto §. &
quid si tantum. penultim. colu. minime fuerit ausus certam in hac
quæstione sententiam eligere, & tutus sit ab utroque prin-
cipe hanc legitimatiõnem exigi: ego tamen vt libere quid
sentiam, exponam, opinionem primam, quæ & communis
est, veriorẽ esse existimo: cum nulla sit iurisdictione hoc casu
in clericum exercenda: & ipse legitimandus laicus sit,
atque ipsa bona profana sint, & secularia. Imo eadem rati-
one idem erit etiã si filius sit clericus. Tamen si fatear hoc
vltimum satis dubium esse. Nam & Decius consilio 150. late
probare nititur, clericum etiam minoribus ordinibus præ-
ditum à principe seculari legitimari non posse. Sed quo ad
bona ex rebus ecclesiasticis acquilita, adhuc opinor ve-
riorem esse Dominici sententiam. Sic Ioannes Andreas in
dicto capitul. per venerabilem. scribit, principem secularem posse
legitimare filium sacerdotis quo ad bonorum patrimoniu-
m successiõnem: quod approbant Prapof. ibi. §. quod iure
colum. 77. & Cæsar Lambertinus de iure patronat. lib. 1. 2. part.
quæst. 2. artic. 29. num. 17.

49 Nona conclusio. Princeps, † qui alteri non subest causa
civilis iurisdictionis, potest proprios legitimos efficere na-
taliũ restitutione vcluti proprios subditos. text. in dict. cap.
per venerabilem. §. in super. quem ibi Abbas dicit singula. etiam si
Iason contrarium ex eodem tex. adnotare conetur in lib. qui
iurisdictione ff. de iur. dicit. omnium iudic. Nec mirum: cum & illum
text. male intellexerit.

50 Decima conclusio: Is, † qui Cæsari, vel Regi subest, &
ab eo potestatem habet legitimandi, non potest proprium
filium legitimare, absque peculiari ad id impetrata licen-
tia. gloss. in dicto capitul. per venerabilem. in verb. Regi, ibidem Com-
muniter approbata, vt testatur Deci. in cap. 3. de probatio. colu. an-
tepen. idem in dicta leg. qui iurisdictione. vbi Iason eandem opini-
onem notat & sequitur. quod probatur in d. capit. per venerabilem.
etiam si contrarium velint Anan. & Ludouic. Bolog. con-
silio 29. gloss. tamen hanc opinionem communem non probat,
quia loquitur in principe, qui superiorem aliquem in
temporalibus non habet, nisi notetur argumento à forti-
ori.

§. NONVS.

SYMMARIA.

- 1 In petitione legitimatiõnis, est principi exprimenda qualitas filij illegiti-
mum.
- 2 Non est satis si exprimatũ ipsum filium esse spurium, sed est ipsum natiuita-
tis vitium in specie exponendũ in legitimatiõnis petitione illa qualitas
exprimenda est. & num. 3.
- 3 In petitione legitimatiõnis an sit principi exprimendum, filium ex duplici
adulterio natum fuisse?
- 4 In petitione legitimatiõnis est designandus ipse gradus, in quo commissus
fuerit incestus.
- 5 In petitione natalium restituõnis, oportet principi exponere, an parentes il-
legitimi possint matrimonium contrahere.
- 6 In rescripto legitimatiõnis, qualiter sit legum & canonum derogatio
facienda: & de Clausula, non obstantibus legibus contrarium statu-
entibus.
- 7 Ad legitimatiõnem, que fit viuũ parentibus an sint citandũ ipsorum paren-
tum cognati, & agnati.
- 8 Ad legitimatiõnem, an sit vocandus substitutus sub eã conditione, si sine li-
beris infans decederit?
- 9 Ad legitimatiõnem, que fit mortuis ipsi parentibus, an sint vocandi agnati
& cognati?
- 10 Princeps tollere potest alicuius quæstum de iure civili.

Verum ex prædictis emergit alia quæstio, qualiter sit im-
petranda, seu petenda legitimatio, vt tuta sit. In quo

† illud inter omnes conuenit, has legitimatiõnes rescripto
principis ad iuris derogationem concedi: ideo in eis prin-
cipi exprimendum est id, quod mouere possit principem
ad denegandam prædictam natalium restituõnem, vel eã
auertere à facili, & forsã neglecta: ac minime circumspo-
cta concessione. capitul. postulasti. de rescript. quem text. dicit ibi
Abb. singula. & Corne. 34. in 1. volum. colum. 1. Iason consil.
105. volum. 1. explicant late Felin. colum. 3. & Dec. in d. cap.
postulasti. Forsã etenim si id, quod tacetur, principi esset de-
nunciatum, concessisset petita, certis legibus, aut præmissa
aliqua causa cognitiõne, quæ animum quietum redderet.
Vnde qualitas ipsius filij, an sit naturalis, vel spurius, cit ex-
primenda: vt probat tex. melior iuris secundum Paul. ibi
in lib. sed si hac. §. patronum. ff. de in ius vocan. & capit. per venerabilem.
colum. penult. & in. qui filij sint legit. Oldrad. consil. 247. Alber. in rub.
C. de nat. lib. in leam quam. C. de fideicommiss. numer. 38. Nicol. de
Vbal. de success. ab intest. fol. 10. colum. 3. Anto. in d. cap. per venerabilem.
numer. 15. & ibi Abb. numer. 27. Anton. Rosel. de legitimatiõ-
nem testatur additio ad Marti. Laud. in tract. de legitimatiõ. fol. par.
uo 10. colum. 1. quorum omnium rationes si diligenter ex-
aminaueris, senties qualitate vitij, quod filius habet, ex-
primendam fore: siquidem omnia eo tendunt, vt principi
comperta sint ea, quæ possent ipsum à concessione retrahere,
vel inducere ad diligenter, & circumspicte conceden-
dum, re prius mature pensata. Ex quibus aliquot sunt in
hac materia notanda.

Primum, non satis esse in hac natalium restituõne im-
petranda principi exponere, † legitimandum esse spurium,
sed necessarium id exigi, vt vitium, quod in filio in concep-
tione contraxit, in specie exprimatũ, an scilicet sit ex moni-
ali natus, sicuti voluit optime Lud. de Sard. in tract. legit. fol. 3.
col. 4. atque idem erit, si pater sit in sacris constitutus, mona-
chus ve, nec sufficeret, cum esse spurium.

Secundo hinc opinor esse notandum, in impetranda dis-
pensatiõne esse prorsus dicendum, an ille filius legitimus,
sit adulterinus, an incestus: quod not. Abb. in d. cap. per vene-
rabilem. numer. 27. si eius verba recte considerentur: & id
seruari in curia fateatur Nicol. de Vbal. Rotæ auditor, in d.
fol. 10. col. 4.

Tertio, ex eadem radice aduertendum est, quod si † filius
natalibus restituendus sit natus ex duplici adulterio, id est,
ex coniugato, & coniugata: erit hoc duplex vitium prin-
cipi exprimendum. Oldrad. consil. 247. Alber. in d. rubr. C. de nat.
lib. Prap. in d. cap. per venerabilem. fol. 12. colu. 4. Ferd. Loazes. Epif-
copus Illerdensis in tracta. de matrim. dubio. 10. colum. 2. dicens
hanc Opinionem Communem esse. Quo fit, vt Ang. opinio consil.
204. vera non sit: vbi dixit filium esse vere legitimum, etiam
si principi tantum id notum fiat, cum esse adulterinũ,
cum tamen natus esset ex coniugata. quam opinionem sibi
contrarius sequitur Prapof. in dicto capitulo per venerabilem.
quæst. 4. colum. 5. Vnde Oldrad. opinio verior est, etiam si
facta foret principi generalis mentio: istum scilicet esse
spurium. quod Abb. probat. in d. cap. per venerabilem. nu. 27.
quidquid in hoc vltimo contra tenet Deci. consil. 338. col. 3.

Quarto, his recte præuisis, † necessarium esse arbitror,
quod filius natus ex sorore, vel ex filia, ex nuru, matre, vel
fratris vxore, si velit à principe tutam & validam legitima-
tionem obtinere, exprimat omnino gradum illum ex istis,
qui eius conceptionem dehonestauit. Nec me lateat Catet.
2. 2. quæst. 154. art. 9. probare, omnes incestus esse eiusdem
speciei. Negari tamen non potest, hanc qualitate posse
principem mouere ad denegandam hanc natalium resti-
tuõnem.

Quinto, ex his patet veram non esse opinionem Bald.
in lib. si qua illustris. Cod. ad Orfici. quam ipse repetit in capitul. 1. §.
naturalis. si de feud. fuer. controuer. inter domin. & agnat. vasal. dicens
in impetranda legitimatiõne satis esse exprimere † filium
spurium esse, quem sequitur Prapof. in dict. cap. per vene-
rabilem. 4. quæst. Deci. consil. 55. colum. 2. & consil. 338. colum. 3. idem
voluit Ioann. Andr. in cap. si. de filiis presbyt. quorum opini-
onem eam fecutus dicit esse Communem. Iason consil. 11. 3.
volum. colu. 3. & in. Non enim video, cur isthæ opinio sit ad-
mittenda. Nec mihi satis compertũ est. eam ita frequenter
receptam esse, vt communis censenda sit. Possent fortassis pro-
cedere, vbi princeps legitimatiõnem cõcederet alicui illegi-
timo ex coitu quocunque natus fuerit. Nam hæc prin-
cipis verba eius mentẽ magis aperiant, vt not. Paul. de Castr.